

Innspill til høring om RNB 2023, fra innovasjonsselskapene

I omstillingen av Norge har innovasjonsselskapene en sentral rolle. De utgjør en innovasjonsinfrastruktur som kobler sammen gründere, etablert næringsliv, forskning/akademia og kapital for å utvikle fremtidens næringsliv. FIN – Foreningen for innovasjonsselskaper i Norges medlemmer jobber med kommersialisering fra forskning, inkubasjon, tidligfase-kapital, testfasiliteter og klyngeutvikling.

FIN mener at den viktigste politiske oppgaven fremover er å tilrettelegge for at nytt, grønt og eksportrettet næringsliv får vokse frem. Norge må ha en like offensiv næringspolitikk som landene vi konkurrerer med dersom vi skal lykkes med å opprettholde velferdsstaten på det nivået vi ønsker.

Vi står midt i tidenes omstilling fra en råvarebasert til en kunnskapsbasert næringsstruktur. Samtidig står norsk økonomi overfor en rekke utfordringer: Inflasjon, økende offentlige utgifter, mangel på arbeidskraft og en aldrende befolkning. Geopolitisk uro gir stor usikkerhet for det næringslivet som skal støtte oppunder velferdsstaten i årene som kommer.

Satsing på entreprenørskap og innovasjon er avgjørende for å løse de utfordringene vi står i, og for å ta oss gjennom omstillingen. Innovasjonsselskapene omstiller og bistår med å få frem bedrifter som har løsninger som eks. tas i bruk av forsvarssektoren, innen helse- og omsorgssektoren, løsninger innen cybersikkerhet og informasjonssikkerhet, og nye energiløsninger som Europa har behov for.

For å utvikle og omstille næringslivet må vi:

1. Sørge for et raskere tempo og investere i hele verdikjeden, fra forskning og kommersialisering, til oppstart, skalering og eksport
2. Styrke eksisterende innovasjonsinfrastruktur og virkemidler som bidrar til å øke landets innovasjonskapasitet.

Med dette som bakgrunn er våre innspill som følger:

- Økt bevilgning til den nye tidligfase teknologioverføringsordningen i Forskningsrådet på 110 mill. kr.
- Øremerket bevilgning til vekst- og eksporttiltak i Sivas inkubasjonsprogram på 25 mill. kr.
- Økt bevilgning til testfasiliteter (Norsk katapult) på 400 mill. kr.
- Reversere kutt i finansiering av klyngeprogrammet på 63 mill. kr. (inflasjonsjustert 2021-kroner)
- Avvikle kompetanseavgiften.

Styrke satsingen på kommersialisering fra forskning for økt verdiskaping og økt eksport

NFD: Kap. 920 Norges forskningsråd post 50 Tilskudd til næringsrettet forskning / KD: Kap. 285 Norges forskningsråd post 53 Sektoroverskridende og strategiske satsingar

OECD, og flere evalueringer og utredninger, har påpekt at Norge har et stort potensial for å få flere nye forretningsideer, bedrifter og arbeidsplasser ut av forskningen ved landets universiteter, høyskoler, forskningsinstitutt og helseforetak.

I 2023 er det opprettet en ny søknadsbasert ordning i Forskningsrådet for tidligfase teknologioverføringsarbeid.

I den nye ordningen er det godkjente forskningsinstitusjoner som kan søke i stedet for de 10 teknologioverføringskontorene (TTOene), slik det var tidligere. Tanken om å gi FoU-institusjonene økt ansvar for kommersialisering fra forskning er god, men ved å øke mulige søkere og deltakere fra 10 til over 160 uten å øke bevilgningene, vil føre til at aktivitetsnivået i dagens aktive FoU-institusjoner og eksisterende TTO-miljøer bremses. Resultatet vil bli mindre forskningsbasert innovasjon.

For å møte Norges behov for omstilling, verdiskaping og etablering av nye næringsområder, foreslår FIN at den nye tidligfase teknologioverførings-ordningen i Forskningsrådet økes med 110 mill. kr.

Forsterke satsing på vekst og eksport i Sivas inkubasjonsprogram

KDD: Kap. 553 Regional- og distriktsutvikling post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling / NFD: Kap. 2426 Siva SF post 70 Tilskudd.

Sivas inkubasjonsprogram omfatter 35 inkubatorer lokalisert i alle landets regioner. P.t. er det i overkant av 2 200 bedrifter som får rådgivning innen forretningsutvikling av inkubatorene. Eksempler på tidligere inkubatorbedrifter er batteriselskapene Freyr og Beyonder, hydrogenselskapet ZEG, kreftvaksineselskapet Nykode Therapeutics og teknologiselskapet Kahoot.

I inkubasjonsprogrammet får gründere og bedrifter hovedsakelig hjelp i oppstartsfasen og frem til markedsintroduksjon. Her slippes de fleste bedriftene, og altfor få oppnår internasjonal vekst.

Vekstbedrifter kjennetegnes av stor innovasjonshøyde og vil følgelig løse mange av morgendagens utfordringer og bidra til å tette eksportgapet. Disse bedriftene er viktige for sysselsetting ettersom to av tre nye arbeidsplasser i Norge skapes i nye bedrifter.

Inkubatorene er i en svært god posisjon til i enda større grad å hjelpe bedrifter med internasjonal vekst og eksport, siden de har spisskompetanse innen forretningsutvikling, kapitalinnhenting, salg og markedsføring.

FIN foreslår at det øremerkes 25 mill. kr i friske midler til vekst- og eksporttiltak i Sivas inkubasjonsprogram for at flere bedrifter skal oppnå internasjonal vekst. Midlene skal benyttes til å etablere nasjonale samarbeidskonsortier på tvers av inkubatorene. Dette skal være et tilbud til de mest lovende bedriftene innen områder hvor Norge har gode forutsetninger for å lykkes og komparative fortrinn, som f.eks. grønn maritim eksport, batterier og hydrogen.

Styrke norsk testinfrastruktur (Norsk Katapult) for grønn industrialisering og økt eksport

NFD: Kap. 2426 Siva SF post 71 Tilskudd til testfasiliteter

Det er etablert fem norske bransje-/fagspesifikke test- og piloteringsssentre med en ambisjon om å etablere syv til ni. Dette er delingsøkonomi i praksis, hvor norsk industri stiller eksisterende utstyr tilgjengelig i testsentrene for andre norske bedrifter, og som gulrot får delfinansiering i nytt, relevant utstyr som også må være tilgjengelig for norske bedrifter. I sentrene kan innovative bedrifter, særlig SMB, utvikle prototyper og løsninger slik at disse kommer raskere ut i markedet.

De fem eksisterende testsentrene har vært en braksuksess for næringslivet. Muligheten for bedrifter til å teste ut nye løsninger har truffet en nerve i det omfattende grønne skiftet vi står midt i – spesielt innenfor batteri, havbruk, grønn skipsfart, flytende havvind, sirkulærøkonomi og digitalisering.

Testsentrene har stor pågang fra industrien som ønsker å benytte seg av infrastrukturen, men bevilgningene over statsbudsjettet står ikke i forhold til industriens behov eller investeringsvilje. Slike investeringer er svært kapitalkrevende og Norge investerer langt mindre i testfasiliteter enn land vi konkurrerer med som UK, Frankrike og Tyskland. Det er avgjørende at vi griper muligheten til å utvikle teknologiselskap og industri- og eksportarbeidsplasser innen områder hvor vi er godt posisjonert til å lede an i utviklingen og omstillingen av næringslivet.

FIN foreslår en økning til Norsk katapult på 400 mill. kr. Midlene bør gå til en forsterket satsing på infrastruktur i eksisterende sentre og beslektede områder innen næringer hvor vi er godt posisjonert, som flytende havvind, grønn skipsfart og batteriteknologi. Midlene bør også gå til etablering av nye testsentre innen områder hvor Norge har et stort potensial for å utvikle nytt næringsliv som f.eks. digitale teknologier og helse.

Styrke klyngeprogrammet for grønn omstilling og økt eksport

NFD: Kap. 2421 Innovasjon Norge post 71 Innovative næringsmiljøer / KDD: Kap. 553 Regional- og distriktsutvikling post 74 Klynger og innovasjon

Klyngene øker innovasjons- og omstillingstakten innen viktige områder for Norge, som grønn skipsfart, havbruk, bærekraftig energi, helse og muliggjørende teknologier. Klyngene er lokalisert i alle landets regioner, og samler ca. 2 300 bedrifter i tillegg til FoU-aktører og kapitalmiljøer.

Tall fra 2022 viser at bedrifter som er medlem av klynger har høyere verdiskaping, høyere salgsinntekter og flere ansatte enn sammenlignbare bedrifter som ikke er medlem av klynger. Klyngene bistår med å utvikle utdanningstilbud som næringslivet har behov for og hjelper bedrifter med deltakelse i EU-prosjekter. Klyngene er avgjørende om vi skal lykkes med våre ambisjoner innen eksport, siden de har spisskompetanse innen ulike industrier og bistår bedrifter med markedsadgang.

FIN er svært bekymret over effekten av kuttene til klyngeprogrammet de to siste årene på til sammen ca. 63 mill. kr. Klyngefinansieringen er helt sentral, og har en utløsende effekt for å få bedriftene til å forplikte seg til felles prosjekter.

FIN foreslår at programmet oppjusteres tilbake på 2021-nivå med en bevilgning på 63 mill. kr. (inflasjonsjustert 2021-kroner) for at klyngene i større grad kan bidra til bærekraftig omstilling og økt eksport.

Avvikle kompetanseavgiften

Prop. 1 LS 2022-2023

I statsbudsjettet for 2023 ble det innført en midlertidig økning i arbeidsgiveravgiften for ansatte med lønn over 750 000 kr. Mangel på kompetanse er blant de største veksthindrene for norske bedrifter, og kan bidra til at mer utvikling flyttes ut av landet.

Særagifter på høykompetent arbeidskraft straffer bedrifter som investerer i ansatte med høy og ettertraktet kompetanse. Avgiften rammer innovasjonssystemene og de som jobber med å få frem nytt næringsliv, og særlig oppstartsselskaper, høyvekstforetak og SMB-segmentet. Disse virksomhetene er i svært hard konkurranse nasjonalt og internasjonalt, og med etablert næringsliv og offentlig sektor om talenter.

FIN mener at det er uheldig å bruke skattesystemet til å straffe de næringene som skaper grunnlag for fremtidige skatteinntekter og sysselsetting. Vi ber derfor om at arbeidsgiveravgiften for lønninger over 750 000 kr. avvikles.

Vennlig hilsen,

Anne Cathrin Østebø (sign.)
styreleder FIN

Trine Ellingsen (sign.)
daglig leder FIN